

Näsvikens Fritidshems plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen:

Skolbarnomsorg

Läsår 16/17

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Skolbarnomsorg

Ansvariga för planen

Skolledning och övrig personal

Vår vision

Skolan rustar eleverna för framtiden. I detta ingår inte bara kunskaper och färdigheter, utan även förståelse för och ett bestående avståndstagande från diskriminering, trakasserier och kränkningar.

Vi vill skapa en miljö där hänsyn, gott uppförande och ömsesidig respekt präglar umgängestonen.

Vi vill att alla elever känner sig sedda och att ingen utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkningar.

Planen gäller från

2016-06-17

Planen gäller till

2017-06-16

Läsår

16/17

Elevernas delaktighet

Trivsel- och trygghetsenkät. Qualisenkät. Enskilda samtal, fritidsråd och samlingar.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Föräldraenkät. Informationsblad 2 stycken/termin.

Personalens delaktighet

Personalen upprättar och utvärderar planen gemensamt. Arbetet sker under planeringsdagar.

Förankring av planen

För att planen ska bli ett kraftfullt verktyg för elevernas trygghet måste den vara känd hos eleverna, föräldrarna och personalen. Alla i verksamheten behöver veta att den finns tillgänglig och vad som står i den! Vi kommer att sätta upp den på vår anslagstavla. Planen kommer även att vara tillgänglig på skolans hemsida.

Förankra planarbetet bland elever och personal genom att använda fritidsråd och personalmöten.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Planen har utvärderats på arbetslagkonferenser.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Skolledning och personal.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Främjande insatser

Mål: Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck och Sexuell läggning - eleverna ska vid uppkommet behov få kännedom om kränkande behandling, kön, könsidentitet-könsuttryck och sexuell läggning.

Mål: Kränkande behandling, Etnisk tillhörighet och Religion eller annan trosuppfattning - eleverna ska vid uppkommet behov få kännedom om olika etniska tillhörigheter, religioner eller andra trosuppfattningar

Mål: Kränkande behandling, Funktionsnedsättning och Ålder - eleverna ska kunna delta i alla erbjudna aktiviteter oavsett funktionshinder eller ålder.

Utvärdering: Då föregående plan upprättades i början av vt-16 går det ännu inte att påvisa säkra resultat av insatserna. Dessutom är insatserna inte främjande då de ska ske vid uppkommet behov. Värdegrundsarbetet ska pågå kontinuerligt och i alla verksamheter. De främjande insatserna behöver förtydligas.

Förebyggande åtgärder

Mål: Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder - att motverka förekomsten av kränkningar på fritids tid och öka tryggheten på utpekade platser.

Utvärdering: Då föregående plan upprättades i början av vt-16 går det ännu inte att påvisa säkra resultat av åtgärden. Kartläggningen visar på att några barn fortfarande upplever toaletsituationen som otrygg men även att vissa utrymmen som t.ex. korridoren också är otrygg.

Årets plan ska utvärderas senast

2017-05-31

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Genom att personalen utvärderar enkäten, återkopplar sedan resultatet via informationsblad till barn och föräldrar. Enkäten och fritidsrådet fungerar som samtalsforum.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Skolledning och all personal

Främjande insatser

Namn

Främja likabehandling oavsett kränkande behandling, kön, könsidentitet-könsuttryck och sexuell läggning

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck och Sexuell läggning

Mål och uppföljning

Inom fritidshemmet pågår ett kontinuerligt värdegrundsarbete. Klimatet för samtal och lek ska vara tillåtande och öppet. Frågorna berörs även i fritidshemmets enkät.

Insats

Personalen inom fritidshemmet går igenom och diskuterar med barnen de olika diskrimineringsgrunderna samt vad de innebär. Personalen erbjuder lekmiljöer samt material som främjar normöverskridande lekar. Samhällets aktuella frågor i ämnet uppmärksammas och personalen för även samtal vid samlingar och aktuella situationer.

Ansvarig

All personal och skollledning

Datum när det ska vara klart

2017-06-16

Namn

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Etnisk tillhörighet och Religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Inom fritidshemmet pågår ett kontinuerligt värdegrundsarbete. Klimatet för samtal och lek ska vara tillåtande och öppet. Frågorna berörs även i fritidshemmets enkät.

Insats

Personalen uppmärksammar samhällets aktuella frågor i ämnet och för samtal vid samlingar och aktuella traditioner under året.

Ansvarig

All personal och skollledning

Datum när det ska vara klart

2017-06-10

Namn

Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning och ålder

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Funktionsnedsättning och Ålder

Mål och uppföljning

Eleverna ska kunna delta i alla erbjudna aktiviteter oavsett funktionshinder eller ålder. Frågorna berörs i fritidshemmets enkät.

Insats

Personalen erbjuder lekmiljöer och material som anpassas och utformas utifrån alla elevernas behov. Alla aktiviteter och utflykter utformas så att alla elever kan delta. På så sätt visar fritidshemmet genom handling att alla elever är lika mycket värda.

Ansvarig

All personal och skolläda

Datum när det ska vara klart

2017-06-10

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Trivselenkät, Qualisenkät och samtal.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Trivselenkät, Qualisenkät och samtal.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen har gemensamt formulerat enkäten, genomfört och utvärderat den. Personalen deltar aktivt i fritidshemmets samlingar och fritidsrådet där samtal förs med barnen.

Resultat och analys

Resultat: Kartläggningen visar på att trivselfaktorn är hög på fritidshemmet. De flesta känner sig sedda och trygga. Det förekommer fortfarande att toalettsituationen är otrygg för några barn. Vissa utrymmen inomhus, t.ex. korridorer upplevdes som otrygga.

Analys: Resultatet visar att barnen upplever en större trygghet i utemiljön. Ökad vuxennärvaro vid otrygga områden och mer planerade aktiviteter har ökat tryggheten vid berörda platser. Nolltolerans gällande språkbruk har också fått effekt. Trivselfaktorn är hög på fritidshemmet. Däremot visar kartläggningen att toalettsituationen fortfarande inte upplevs som trygg.

Förebyggande åtgärder

Namn

Att motverka förekomsten av kränkande behandlingar och trakasserier inom alla våra områden.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Att motverka förekomsten av kränkningar på fritidshemmet och öka tryggheten på utpekade platser. Alla barn på fritidshemmet känner sig trygga, vilket är en förutsättning för en god lärande-/arbetsmiljö.

Åtgärd

Mer vuxennärvaro i utemiljöerna och då särskilt vid slänten och planerade aktiviteter vid områden som upplevs otrygga fortgår.

Direkt agerande av vuxen vid olämplig samtalston och ordval mellan elever fortgår.

Vuxna följer barn som upplever toalettbesöket som otrygga till toaletten. Samtal med berörda barn om orsakerna till upplevd otrygghet.

Särskilda uppföljningsfrågor ställs inom ramen för den årliga enkätundersökningen.

Motivera åtgärd

Ny plan upprättades vt-16 för att nå alla diskrimineringsgrunder. Resultatet av kartläggningen visar att fortsatta åtgärder behövs för att skapa trygghet för barnen på fritidshemmet.

Ansvarig

All personal och skollledning

Datum när det ska vara klart

2017-06-16

Rutiner för akuta situationer

Policy

Näsvikens fritidshem tar avstånd från och motverkar alla former av trakasserier, diskriminering och kränkande behandling mellan elev/elev och elev/personal.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Aktiva vuxna i utemiljöer vid uttalat otrygga områden. Samtal, observationer och trivselenkät.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Eleverna och föräldrarna kontaktar den personal de har förtroende för.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

En vuxen som upptäcker pågående kränkningar och trakasserier ska genast ingripa för att få stopp på händelsen.

Berörd personal på fritidshemmet samtalar med den elev som upplever sig kränkt. Personalen informerar sedan den ansvariga läraren.

Personalen på fritidshemmet informerar berörda vårdnadshavare samt att samtal kommer att ske med inblandade elever för att utreda händelsen.

Utifrån vad som framkommer i samtalet sker samtal med de som upplevs kränka/trakassera berörd elev. Vid behov tar personal vid fritidshemmet hjälp av annan vuxen på skolan. Syftet är att utreda händelseförloppet.

När händelseförloppet är klarlagt sker individuella samtal med berörda elever där det tydliggörs att kränkningen/trakasserierna ska upphöra.

Återkoppling till berörda vårdnadshavare av mentorer till inblandade elever. Kontakten dokumenteras och förvaras på skolan.

Varje händelse och redan vidtagna åtgärder dokumenteras av personalen på fritidshemmet i systemet LISA.

Uppföljningssamtal med alla berörda elever sker inom 14 dagar. Personalen på fritidshemmet ansvarar för att följa upp händelsen och återkoppla till berörda vårdnadshavare samt ansvariga lärare.

Uppföljningen dokumenteras och lämnas till skolledning för fortsatt dokumentation i LISA.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Alla som på något sätt får kännedom om att en elev kränks av personal är skyldig att informera rektor. Rektor ansvarar för utredning av händelsen.

Rektor samtalar med elev som upplever sig kränkt. Syftet är att utreda händelsen.

Samtalet dokumenteras.

Rektor informerar vårdnadshavare och verksamhetschef.

Rektor samtalar med berörd personal för att utreda händelsen. Samtalet dokumenteras.

Om utredningen visar att personal kränkt elev kopplas personalavdelningen in. Om så behövs vidtas arbetsrättsliga åtgärder

Rutiner för uppföljning

Rutin för uppföljning när elev kränker annan elev

Uppföljningssamtal med alla berörda elever sker inom 14 dagar.

Mentorerna ansvarar för att följa upp händelsen och återkoppla till berörda vårdnadshavare.

Om kränkningar/trakasserier inte har upphört informerar mentor elevhälsan. Skolledning kallar vårdnadshavare och barn till ett möte där både mentor och representant från elevhälsan deltar.

En handlingsplan upprättas för att komma tillrätta med problemet. Handlingsplanen följs upp och utvärderas vid ett nytt möte.

Rutin för uppföljning när personal kränker elev

Uppföljningssamtal med berörd elev inom 14 dagar.

Rektor ansvarar för att följa upp händelsen och återkoppla till berörda vårdnadshavare och verksamhetschef.

Om kränkningarna inte har upphört tas ny kontakt med personalavdelning och verksamhetschef. Om så behövs vidtas arbetsrättsliga åtgärder

Rutiner för dokumentation

Rutin för dokumentation när elev kränker/trakasserar annan elev

Varje händelse samt redan vidtagna åtgärder dokumenteras av mentor i systemet LISA. Samtal med både elever och vårdnadshavare ska även dokumenteras.

Uppföljningen dokumenteras och lämnas till skolledning för fortsatt dokumentation i LISA.

Rutin för dokumentation när personal kränker elev

Samtalen dokumenteras av rektor.

Ansvarsförhållande

All personal på skolan ansvarar för att rutinerna följs.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.

- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]

- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.

- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]